

Vilniaus universitetas
Medicinos fakultetas

▲

▼

**STUDENTŲ
MOKSLINĖS VEIKLOS
LXXV
KONFERENCIJA**

▲

▲

Vilnius, 2023 m. gegužės 15–19 d.
PRANEŠIMŲ TEZĖS

*Leidinį sudarė VU MF Mokslo specialistė
dr. Simona KILDIENĖ*

Mokslo komitetas:

Prof. dr. (HP) Janina Tutkuvienė
Doc. dr. Agnė Kirkliauskienė
Prof. dr. Vaiva Hendrixson
Doc. dr. Jurgita Stasiūnienė
Prof. dr. Nomedas Rima Valevičienė
Prof. dr. Eglė Preikšaitienė
Dr. Diana Bužinskienė
Prof. dr. (HP) Saulius Vosylius
Doc. dr. Saulius Galgauskas
Prof. dr. Eugenijus Lesinskas
Doc. dr. Valdemaras Jotautas
Prof. habil. dr. (HP) Gintautas Brimas

Dr. Ieva Stundienė
Prof. dr. Marius Miglinas
Doc. dr. Birutė Zablockienė
Inga Kisielienė
Prof. dr. Violeta Kvedarienė
Dr. Žymantas Jagelavičius
Prof. dr. (HP) Edvardas Danila
Doc. dr. Kristina Ryliškienė
Dr. Gunaras Terbetas
Prof. dr. Alvydas Navickas
Doc. dr. Rima Viliūnienė
Prof. dr. Sigita Lesinskienė

Doc. dr. Sigitas Ryliškis
Doc. dr. Vytautas Tutkus
Dr. Danutė Povilėnaitė
Doc. dr. Sigita Burokienė
Dr. Agnė Abraitienė
Prof. dr. Pranas Šerpytis
Prof. dr. Robertas Stasys Samalavičius
Prof. dr. Vilma Brukienė
Dr. Agnė Jakavonytė-Akstinienė
Doc. dr. Marija Jakubauskienė

Organizacinis komitetas:

Martyna Sveikataitė
Rafal Sinkevič
Gintarė Zarembaitė
Alicija Krasavceva
Karina Mickevičiūtė
Jogailė Gudaitė
Emilis Gegeckas
Auksė Ramaškevičiūtė
Tautvydas Petkus
Kristina Marcinkevičiūtė
Melita Virpšaitė

Gabrielė Lissauskaitė
Rosita Reivytytė
Kamilė Čeponytė
Šarūnas Raudonis
Monika Rimdeikaitė
Inga Česnavičiūtė
Tadas Abartis
Rūta Bleifertaitė
Kristijonas Puteikis
Saulius Ročka
Paulius Montvila

Agnė Timofejevaitė
Augustė Lapinskaitė
Emilis Šostak
Gratas Šepetyš
Gediminas Gumbis
Erika Ališauskienė
Indrė Urbaitė
Miglė Vilniškytė
Urtė Smailytė
Gabriela Šimkonytė
Julija Bitautaitė

ISSN 2783-7831 (skaitmeninis PDF)

© Tezių autoriai, 2023

© Vilniaus universitetas, 2023

ĮTAKA LIETUVOS GYVENTOJŲ PSICHIKOS SVEIKATAI

Darbo autorė. Rasa ŽILINSKAITĖ (Visuomenės sveikatos magistratūros II kursas).

Darbo vadovė. Doc. dr. Marija JAKUBAUSKIENĖ, Sveikatos mokslų institutas, Visuomenės sveikatos katedra.

Darbo tikslas. Įvertinti COVID-19 pandemijos poveikį šalies gyventojų psichikos sveikatai ir išsiaiškinti psichikos sveikatos apsauginius veiksnius.

Darbo metodika. Atliktas epidemiologinis paplitimo tyrimas 2022 m. gruodžio – 2023 m. vasario mėn. Tyrime dalyvavo Lietuvos Respublikos gyventojai. Tyrimo imčiai sudaryti taikyta patogioji atranka. Tyrimo imtis – 481 18 m. ir vyresnis šalies gyventojas. Tyrimas atliktas taikant anoniminę anketinę apklausą internete. Tyrimo instrumentas – Lietuvoje adaptuotas klausimynas „Kaip sekasi išgyventi COVID-19 pandemiją“, naudotas tarptautiniame multicentriniame tyrime COPER, kur sudaro PHQ-9, GAD-7, vienišumo, atsparumo, socialinės paramos, saviveiksmingumo skalės. Duomenų analizė atlikta naudojant programinį statistinių duomenų paketą „R“ ir „Microsoft Excel 2010“. Duomenų analizei taikyti aprašomosios statistikos metodai, skaičiuoti dažniai, 95% PI, chi kvadratas, skirtumai laikyti statistiškai reikšmingais, kai $p < 0,05$

Rezultatai. 54% tyrime dalyvavusių asmenų turi depresiją, iš jų 2,7 proc. – sunkią depresiją. Nuo sunkaus nerimo kenčia 5 proc. respondentų, o potrauminį streso sutrikimą po pandemijos turi net kas ketvirtas gyventojas. Labai vieniši ir vieniši yra beveik 40 proc. gyventojų. 1,5 proc. respondentų yra priklausomi nuo alkoholio, tačiau didžioji dauguma (92 proc.) arba visai jo nevarato, arba tai daro saikingai. Vyrai yra 17 proc. labiau linkę į rizikingą alkoholio vartojimą, nei moterys. Žemą išsilavinimą turintys asmenys yra labiau linkę į derpesiją (23,1 proc.), nerimą (21,7 proc.), PTSD (11,2 proc.) ir vienišumą (18,6 proc.), nei aukštą išsilavinimą turintys. Aukštą išsilavinimą turintys asmenys 5,3 proc. daugiau pasitiki savimi, turi pozityvesnį mąstymą ir požiūrį (saviveiksmingumas), nei turintys žemą išsilavinimą. Asmenys, kurių artimieji pandemijos metu nesirgo COVID-19 sukelta liga, 12,3 proc. turėjo didesnį psichologinį atsparumą, nei tie, kurių tarpe artimieji sirgo. Labai silpnas neigiamas ryšys nustatytas tarp alkoholio (-0,151), vienatvės (-0,153) ir amžiaus – su amžiumi vienišumo jausmas ir alkoholio suvartojimas mažėja. Silpnas neigiamas ryšys nustatytas tarp amžiaus ir depresijos (-0,375), bei nerimo (-0,343) – su amžiumi mažėja depresijos ir nerimo simptomų pasireiškimas. Labai silpnas teigiamas ryšys nustatytas tarp amžiaus ir psichologinio atsparumo (0,129), socialinės paramos (0,132) bei saviveiksmingumo (0,139) – su amžiumi didėja psichikos sveikatos atsparumas, socialinė parama bei saviveiksmingumas.

Išvados. 1. COVID-19 pandemijos pabaigoje psichikos sveikatos sutrikimų paplitimas tarp Lietuvos gyventojų buvo labai aukštas – kas antras tyrime dalyvavęs šalies gyventojas turėjo depresijos simptomų, potrauminio streso sutrikimą; normalų arba didelį psichologinį atsparumą bei socialinę paramą išreiškė turintys daugiau nei pusė

gyventojų. 2. Pagrindiniai gyventojų sveikatą lėmę rizikos sveikatos veiksniai: lytis; žemas išsilavinimas. Apsauginiai veiksniai: aukštas išsilavinimas; artimieji nesirgo COVID-19; artimieji mirę nuo COVID-19. 3. Geresnę psichikos sveikatą ir atsparumą sutrikimams atsirasti turi asmenys su aukštesniu išsilavinimu, kurių artimieji nesirgo COVID-19 pandemijos metu ir tie, kurių artimieji mirė dėl COVID-19. Tarp amžiaus ir psichikos sveikatos sutrikimų yra neigiamas ryšys, o tarp amžiaus ir psichikos sveikatos atsparumo veiksnių – teigiamas ryšys.

Raktažodžiai. COVID-19; visuomenės psichikos sveikata; nerimas; depresija; psichologinis atsparumas.